

Hvirring Sogns Lokalhistorisk forening

Nyhedsbrev nr. 12

februar 2014

Da Borings Stenrige bønder forærede bauta-stene til Uldum

Mindesten over forstander Svenning Pedersen, Uldum Højskole.

Foto: Ingrid Trier

Da Borings stenrige bønder forærede bauta-stene til Uldum

I mellemkrigsårene har højskolekarle- og piger i hundredevis slæbt kæmpe sten fra Borings marker til Uldum Højskole.

En fortælling fra Hvirring Sogns
Lokalhistoriske Forening

Ved at lægge kræfterne sammen, kan mennesker flytte bjerge – eller i hvert fald store sten. Det vidner tre lokale begivenheder fra mellemkrigsårene om.

I hhv. år 1921, 1927 og 1936 slæbte karle og piger fra Uldum Højskole op mod ti ton tunge sten fra Borings stenrige jorder til Uldum for at markere historiske begivenheder og personer, men måske i lige så høj grad som en manifestation af, at i fællesskabets ånd kan umulige opgaver gøres mulige.

Som det var tanken i andelsbevægelsen, der i disse år blomstrede - godt bakket op af højskolebevægelsen -, var stenbedrifterne symbol på, at sammenhold gør stærk, og hvad én mand ikke kan klare alene, kan mange gøre ved fælles styrke.

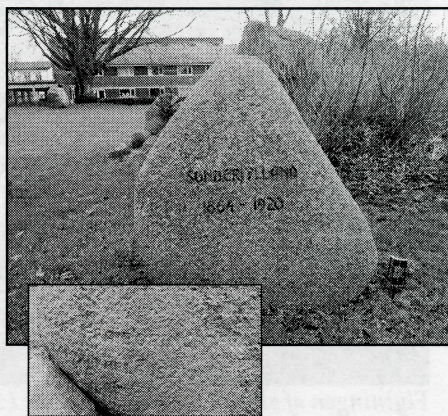
Den første sten fra Boring er også den mindste af de tre. Den

blev, ifølge "Uldum Elevers Aarsskrift 1923" slæbt til Uldum Højskole af 90 karle i vinteren 1921.

Stenen blev skænket til højskolen af gårdejer Jens Therkildsen, Boring 23, der havde fundet den på sin mark syd for Boring.

Den blev bragt til Uldum for at mindes genforeningen året før.

På stenen lyder indskriptionen "Sønderjylland 1864-1920" og på bagsiden: "Hjemført fra Boring Mark af 90 karle 1921".

Genforenings-stenen er i dag placeret i udkanten af haven ved Uldum Højskole. Indskriptionen bag på er ikke malet op og derfor svær at tyde.

FOTO: INGRID TRIER

Stenen fra Kappel Banke

I 1927 går højskole-eleverne både længere væk og op i størrelse, da 148 piger efter sommerens elevmøde henter Uldum Højskoles endnu største mindsten, den 18.000 pund (ni ton) tunge Højskolesten, hjem fra Kappel Banke (bakke nummer to syd for sportspladsen - mellem Skanderborgvej og Boringvej).

Denne bedrift, der varer en lille uges tid, betegnes i "Uldum

Elevers Aarsskrift 1927" som sommerens største idræt, og det sker under stor festivitas.

Gårdejer Jacob Hansen, Boring Nedergaard, Boring 24, forærede den store bauta-sten til højskolen og ifølge indskriptionen bag på stenen, var det qua årstiden piger og ikke karle, der bragte stenen fra Boring til Uldum.

Opgaven krævede dog lidt ekstra kræfter end de 148 piger på højskolen denne sommer kunne præstere, og i første omgang arbejdede både mænd og karle -

Flytningen af stenen fra Kappel Banke i 1927 var ikke blot et tungt stykke arbejde, men også en festlig begivenhed. På turen gennem Uldum med stenen stimlede byens folk sammen og ydede opbakning til pigernes færd. Kappel Banke synes i dag ikke så høj, da den i slutningen af 1950'erne blev jævnet, så hele marken blev dyrkbar.

sandsynligvis fra lokalområdet
- anført af Jørgen Bech, Uldum,
tre dage - fredag, lørdag, søndag
- på at grave stenen ud af Kap-
pel Banke.

KAPPEL BANKE

NAVNET KOMMER SANDSYNLIGVIS
AF, AT DER FØR REFORMATIONEN
HAR VÆRET ET KATOLSK KAPEL PÅ
DETTE STED.

KAPPELLET HAR LIGGET TÆT PÅ
BORING KIRKE, DER LÅ PÅ KIRKE-
BAKKEN - I DAG PÅ DEN MODSATTE
SIDE AF SKANDERBORGVEJ.

BORING KIRKE BLEV NEDREVET
UMIDDELBART EFTER REFORMA-
TIONEN.

Under sang og vajende flag
drog højskolepigerne herefter
mandag eftermiddag mod Bo-
ring for at læsse stenen på en til
formålet lejet vogn fra "Købsta-
den".

- Mange og sejge Tag maatte
drages, før den lod sig rokke.
Det kostede Sved, og det ko-
stede mangt et dejligt Stykke
Tovværk.

- Ikke sjældent blev Dragningen
saa voldsom, at et Tov brast, og
et helt Geled styrtede paa Va-
len. Men tilsidst - uden Uheld
paa Kvinde- og Mandskraft -

laa Stenen paa Vognen, hilst
af jublende Huraaraab, lyder
beskrivelsen i Årsskriftet.

Glæden var dog kortvarig for
med denne sejr i hus fulgte over-
modet, og hurtigt efter stenen
var læsset, sank vognen ube-
hjælpeligt fast i den opblødte
græsmark.

Først næste dags eftermiddag
lykkes det en skare mænd at
hæve vognen, og med hjælp
af jernbanesveller kunne
højskolepigerne spændt for vog-
nen som heste, trække stenen ud
til landevejen (i dag Boringvej)
og herfra mod Dortheasminde,
med forsigtighed over Aabroen
og slutteligt det tunge stykke vej
op af Højskolebakken i Uldum,
hvor byens mænd og karle hjalp
til.

**"Bare rolig hverken Tyve
eller Røvere vil løbe med
stenen i nattens løb"**

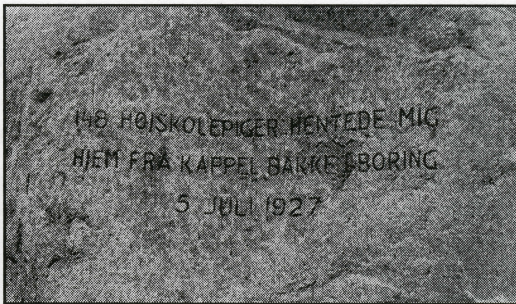
Jørgen Bechs trøstende ord efter vognen
med den ni ton tunge sten synker fast på
marken.

Udsigten fra Kappel Banke i 1927 vidner om, hvor lidt Rask Mølle på det tidspunkt havde udviklet sig. Gården th. i billedet er Kildespring. Først omkring 1950 bliver sportspladsen foran Kildespring anlagt og i 1960 indvies skolen på toppen af bakken bag Kildespring. To. ses "Smed Pedersens" og "Murermester Würtz's" huse på Skovbrynet 1 og 3.

På stenen sider højskolelærer, senere højskole-forstander Laursen Vig, der agerede kommandofører for de 148 trækkende højskolepiger.

FOTO: VENLIGST UDLÅNT AF HENNING RASMUSSEN, ULDUM

På Højskolestenen står navnene på Højskolens forstandere fra 1849 til 1963 opført.

På bagsiden står: "148 højskolepiger hentede mig hjem fra Kappel Bakke i Boring, 5. juli 1927".

FOTO: INGRID TRIER

Et betydningsfuldt minde

I 1936 var opgaven med at flytte en igen tonstung sten fra Boring til Uldum lidt nemmere end det havde været ni år tidligere.

Det på trods af, at denne sten var næsten lige så stor, som den 18.000 pounds sten de 148 højskolepiger havde slæbt.

Stenen blev flyttet den 2. marts 1936, kort tid efter den var blevet fundet på Gårdejer Niels Tolstrup Sørensens mark, Boring 29, syd for Boring.

Niels Sørensens søn, Jens Sørensen, der i dag bor på sin fødegård, var da stenen blev flyttet seks år gammel, og han husker tydeligt begivenheden.

- Pihlmann, der var arbejdsmand og stenhugger fra Gl. Aalevej i Rask Mølle ledte ar-

bejdet, og han råbte så højt, når karlenene skulle rykke for at få stenen op af hullet, at jeg blev helt bange og måtte gå hjem, fortæller Jens Sørensen om oplevelsen.

I Uldum Højskoles Aarsskrift fra 1936 beskrives arbejdet med at flytte stenen også. Den skal tjene som mindsten for den i julen netop afdøde højskoleforstander gennem 25 år, Svenning Pedersen.

- De 164 Karle maatte tage nogle voldsomme Tag, inden vi fik Stenen op af det dybe Hul, hvor den havde suget sig fast i det bløde Underlag. Men da vi fik en staaltrodse paa den, maatte den op. Den aften naaede vi ud til Vejen med den. Der stoppede vi, da Føret ikke kunde bære, fortælles det i skriftet.

De 164 Karle, der i 1936 bragte en mindsten fra Boring til Uldum Højskole blev velsignet med sne og frost så de forholdsvis nemt kunne få stenen til Uldum. Her ses den ført om i haven ved højskolen, hvor den stadig står den dag i dag.

FOTO: SCANNET FRA
ULDUM HØJSKOLES
AARSSKRIFT 1936

Begivenheden bærer præg af den triste anledning og den finder ikke sted under samme festivitas som da Højskolestenen blev bragt fra Boring til Uldum.

I stedet går skaren dagen efter den 3. marts stille med stenen

gennem Uldum By. De er heldige med, at der denne morgen er faldet et fint lag sne, så stenen kan skubbes på en slæde op til højskolen.

På mindestenen over forstander Svenning Pedersen står:

"Svenning Pedersen 1936. Unge sig samle at rejse en sten, Manden til hæder – af Herren dem sat til Vejleder, forkynner og Ven". På stenen er der desuden markeret, at den er "Hentet i Boring af 164 Karle"

FOTO: INGRID TRIER

Fornyelse af medlemsskab

I år vil vi, som sidste år, sende et indbetalingskort ud sammen med nyhedsbrevet til alle medlemmer. Man kan bruge indbetalingskortet i banken eller på posthuset, eller kontant til bestyrelsen.

Kontingentet for år 2014 er: 50 kr. for enkelte medlemmer og 75 kr. for husstande.

Kontingentet bedes betalt senest 27. februar 2014

Generalforsamling

Den 27. februar 2014

Kl. 19.30

I foreningens lokaler

Rask Mølle Skole

Hvirring Sogns Lokalhistorisk Forening

Adresse: Rask Mølle Skole, Skolebakken, 8763 Rask Mølle

Åbningstider: 1. og 3. Torsdag i måneden 19-21; lukket i skoleferierne. Desuden 3. Torsdag i måneden, kl. 15-17

Formand: Sonja Eskerod Madsen, Skovbyvej 5, Skovby
8763 Rask Mølle
Tlf. 75 67 88 70

Næstformand: Karl Christiansen, Boring 24
8763 Rask Mølle
Tlf. 75 67 84 71

Sekretær: Bent Henriksen, Skolebakken 5
8763 Rask Mølle
Tlf. 40 12 90 60

Kasserer: Brian Lange, Brorsonsvej 4, Hornborg
8762 Flemming
Tlf. 24 64 08 02

Medlem af Marie Antonsen, Hybenvej 15
Bestyrelse: 8763 Rask Mølle

Område: Hvirring Sogn i Hedensted Kommune.
Oprettet: 1994.

Post og telefon: Post og telefon til formand.